

ERKIŲ PLATINAMŲ LIGŲ EPIDEMIOLOGINĖ SITUACIJA KAUNO APSKRITYJE

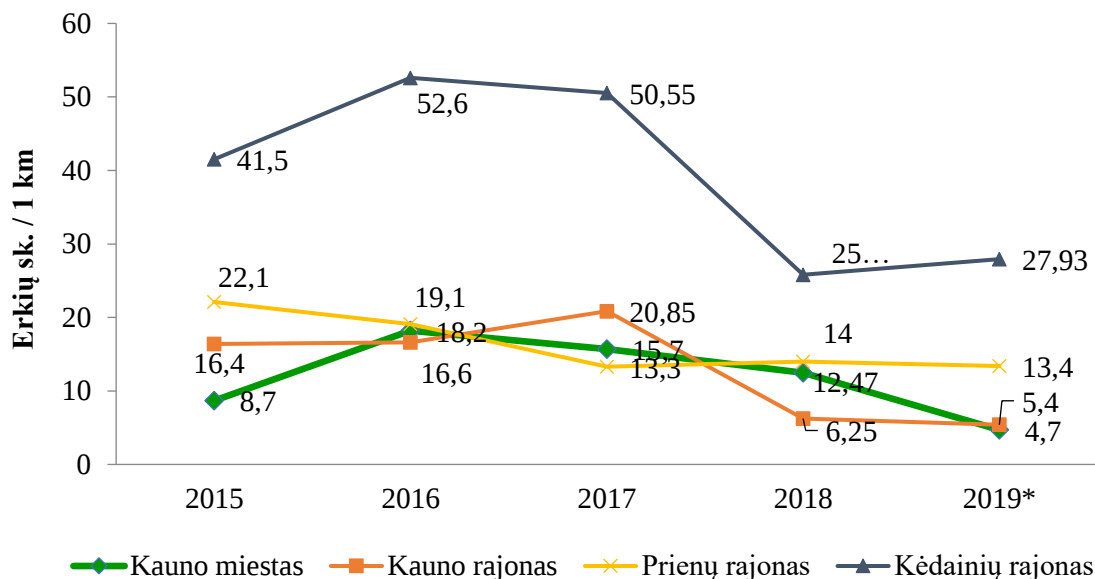
2020 m. gegužės 7 d.

1. Situacijos apžvalga

Erkių platinamų ligų epidemiologinė priežiūra Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie sveikatos apsaugos ministerijos (NVSC) Kauno departamente vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-06-18 įsakymo Nr. V-575 „Dėl kraujasiurbių nariuotakojų stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir 2015-05-04 įsakymo Nr. V-565 „Dėl su klimato kaita susijusių ligų (alerginių ir infekcinių) 2015 – 2020 m. profilaktikos programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 673 „Dėl Privalomojo epidemiologinio registravimo objektų registravimo ir informacijos apie juos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir kt. teisės aktų nuostatomis

1.1. Erkių gausos stebėseną

Erkių aktyvumo ir gausos stebėseną vykdoma 4 Kauno apskrities savivaldybių stacionaruose. Iksodinių erkių stebėseną kasmet vykdoma kovo – lapkričio mėnesiais kas 10 dienų, įvertinant erkių gausą erkių stebėjimo stacionaruose, esančiuose Kauno mieste, Kauno r., Kėdainių r. ir Prienų r. (1 pav.). Erkių gausa tiesiogiai priklauso nuo meteorologinių sąlygų, todėl kasmet kinta. Didžiausia erkių gausa viename kilometre kasmet nustatoma Kėdainių r. 2020 m. erkių aktyvumo ir gausos stebėseną nebuvo vykdoma dėl paskelbtos ekstremaliosios situacijos šalyje ir dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) pandemijos.

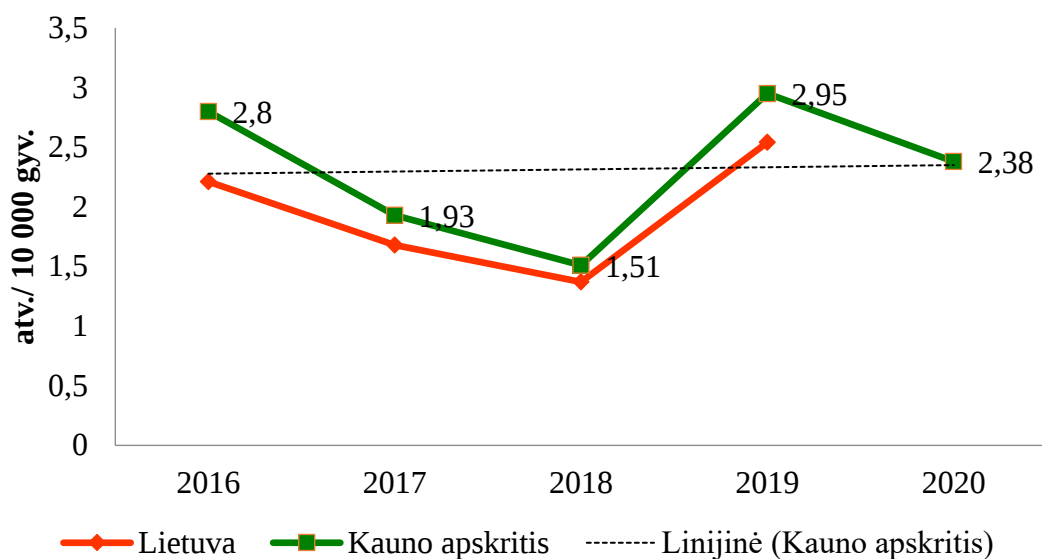

*-dėl nepalankios tymų epidemiologinės situacijos vykdyta mažiau stebėjimų

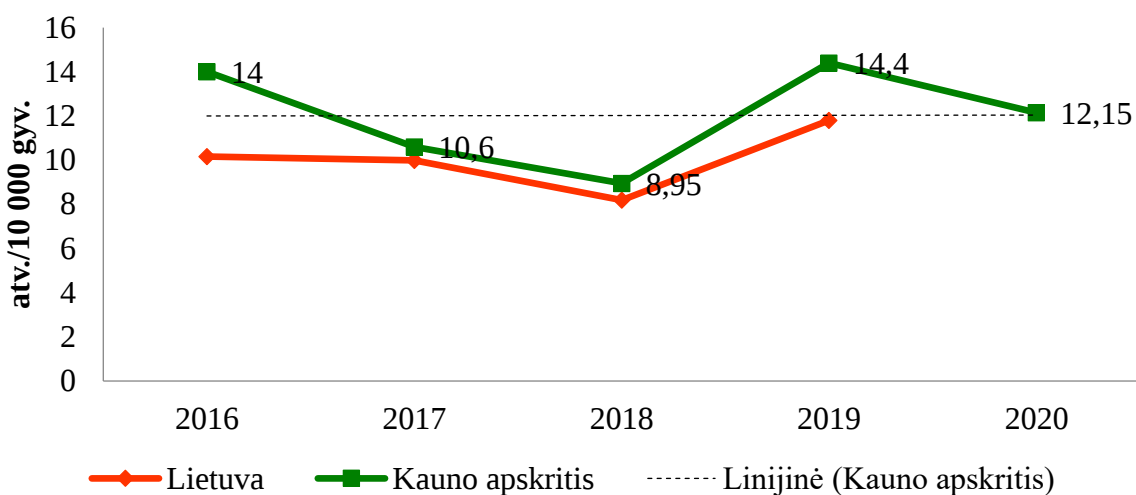
1 pav. Erkių gausa stebėjimo stacionaruose 2015-2019 m.

1.2. Sergamumas erkių platinamomis ligomis Kauno apskrityje

Sergamumas erkių platinamomis ligomis (EPL) tiesiogiai siejasi su erkių aktyvumu ir gausa. 2016-2020 m. stebima nežymiai didėjanti sergamumo EPL tendencija Kauno apskrityje (2, 3 pav.). Sergamumas Laimo liga (LL) vidutiniškai 5-6 kartus didesnis nei erkiniu encefalitu (EE).

2 pav. Sergamumas erkiniu encefalitu Kauno apskrityje 2016-2020 m.

3 pav. Sergamumas Laimo liga Kauno apskrityje 2016-2020 m.

Sergamumas EE ir LL 2016-2020 m. Kauno apskrities savivaldybėse bei pokyčiai pateikti 1 ir 2 lentelėse. 2020 m. vienas didžiausių sergamumo rodiklių EE Kauno apskrities teritorijoje fiksuojamas Prienų ir Kaišiadorių r. savivaldybėse. Vertinant sergamumą Laimo liga Birštono sav., jis net 2-3 kartus viršija bendrą sergamumą Kauno apskrityje. Visose Kauno apskrities savivaldybėse 2020 m. stebėtas sergamumo EPL didėjimas, kai kuriose net 2-6 kartus, lyginant su 2019 m.

1 lentelė. Sergamumas EE Kauno apskrities savivaldybėse 2016-2020 m. (atv. sk/10 tūkst. gyv.)

Savivaldybė	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis 2019/2020 m.
Kauno m.	0,97	2,5	1,9	1,7	2,02	+18, 8 proc.
Kauno r.	1,9	2,7	1,9	1,6	2,24	+40 proc.
Kėdainių r.	1,2	2,3	1,7	0,43	1,73	+ 4 karto
Jonavos r.	2,3	3,7	2,6	1,7	3,59	+2 karto

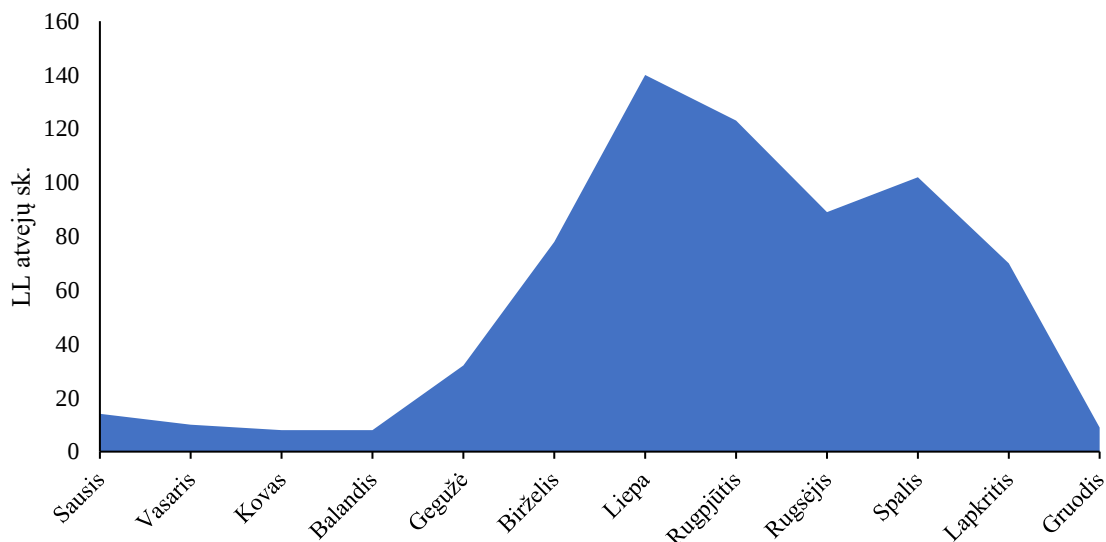
Kaišiadorių r.	2,5	4,2	2,3	1,3	3,99	+3 karto
Birštono sav.	0	2,3	0	0	0	0
Prienų r.	3,3	1,1	2,6	0,8	4,94	+6 karto
Raseinių r.	0,6	4,1	1,5	1,6	2,17	+35 proc.

2 lentelė. Sergamumas LL Kauno apskrities savivaldybėse 2016-2020 (atv. sk./ 10 tūkst. gyv.)

Savivaldybė	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis 2019/2020 m. (proc.)
Kauno m.	10,3	15,8	13,0	9,9	11,7	+18 proc.
Kauno r.	8,8	12,2	8,3	9,7	10,2	+5 proc.
Kėdainių r.	6,5	9,9	6,4	2,6	10,8	+4 karto
Jonavos r.	14,5	12,6	9,5	12,7	20,6	+1,6 karto
Kaišiadorių r.	6,6	14,8	8,5	4,7	13,9	+2,9 karto
Birštono sav.	23,0	38,6	28,4	24,1	31,3	+1,3 karto
Prienų r.	6,8	9,5	6,7	8,8	9,89	+12 proc.
Raseinių r.	8,4	10,6	6,9	4,9	10,6	+ 2 karto

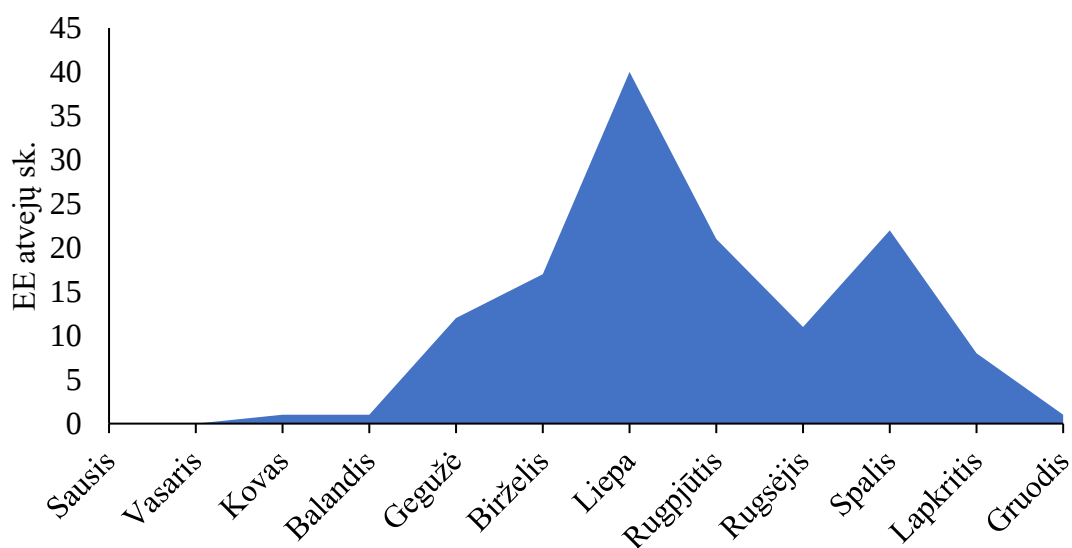
1.3. EPL sezoniškumas

EPL būdingas sezoniškumas (4, 5 pav.). LL sergama ištisus metus, sausio-vasario mėn. dažniausiai registruojami uždelsti, pavėluotai diagnozuoti LL atvejai, susiję su užsikrėtimu erkių aktyvumo sezono metu. 2020 m. daugiausia LL atvejų registruota liepos-spalio mėnesiais, o liepą fiksuotas ligos sergamumo pikas.

4 pav. Sergamumo LL sezoniškumas Kauno apskrityje 2020 m.

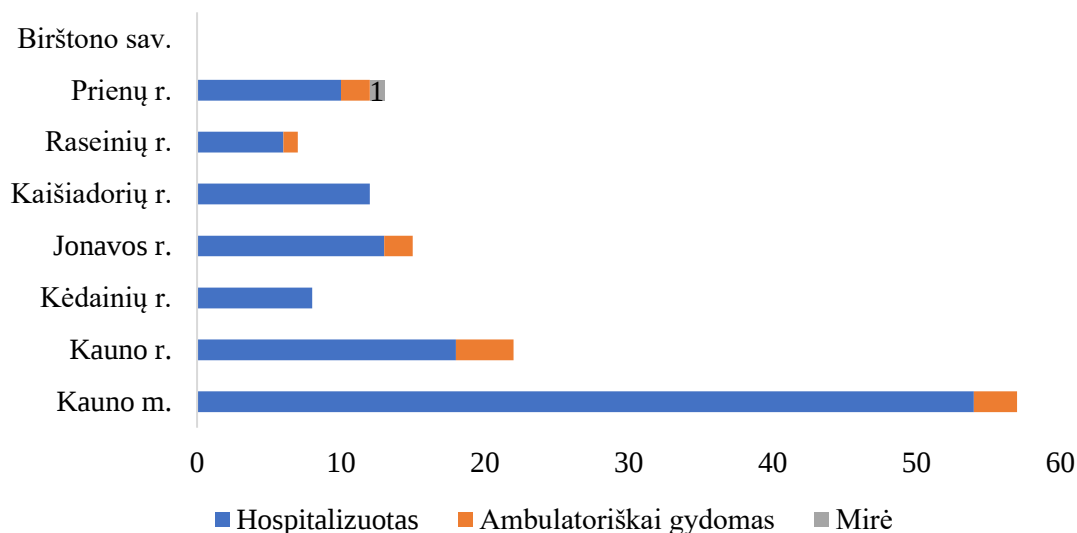
2020 m. EE atvejai registruoti kovo – gruodžio mėn. EE sergamumo pikas registruojamas rugpjūčio ir spalio mėn., vienas iš jų dažniausiai sietinas su uogavimo, laisvalaikio lauke sezonu, o kitas su grybavimo sezonu.

5 pav. EE sezoniškumas Kauno apskrityje 2020 m.

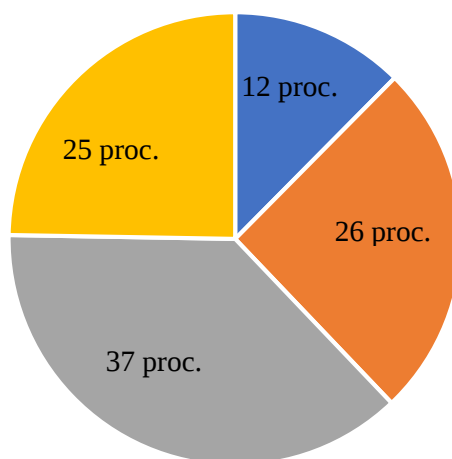
1.4. Kiti EPL rodikliai

EPL sukėlėjo specifika, klinikinė eiga lemia ligos gydymo taktiką. 90,3 proc. visų EE atvejų, registruotų 2020 m. buvo hospitalizuoti stacionarines paslaugas teikiančiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Nuo EE mirė vienas Kauno apskrities gyventojas – Prienų r. Tuo tarpu 98 proc. susirgusiesiems LL 2020 m. buvo taikomas ambulatorinis gydymas (6 pav.).

6 pav. Sergančių EE gydymas ir mirties atvejų sk. Kauno apskrityje 2020 m.

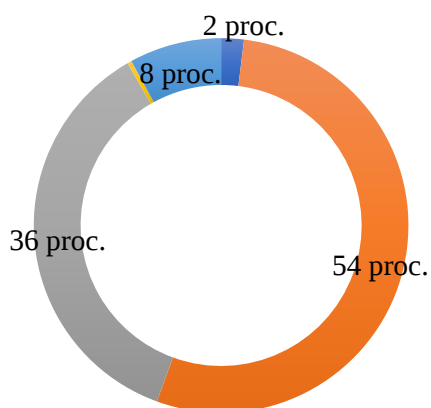
EPL serga tiek vaikai, tiek ir suaugusieji. 2020 m. vienerių metų amžiaus grupėje registruoti 5 LL atvejai (3 Kauno mieste, po vieną Kauno r. ir Prienų r.), o vyriausias susirgęs LL liga buvo 93 m. amžiaus Kauno r. gyventojas. 2020 m. EPL susirgo iš viso 102 vaikai iki 18 m. amžiaus. Daugiausia sergančių EPL registruota darbingo 45-64 m. amžiaus asmenų grupėje. Ketvirtadalis susirgusiųjų buvo vyresni nei 65 m. amžiaus (7 pav.)

■ 0-17 m. ■ 18-44 m. ■ 45-64 m. ■ vyresni nei 65 m.

7 pav. Susirgusiųjų EPL amžiaus struktūra Kauno apskrityje 2020 m.

2020 m. Kauno apskrityje 54 proc. EPL užsikrėtė poilsiaujant, būnat gamtoje, parke, miške. Trečdalis – gyvenamojoje vietoje, namų ūkyje, sodyboje. Neišvengta užsikrėtimo EPL ir darbo vietoje bei užsienyje (8 pav.)

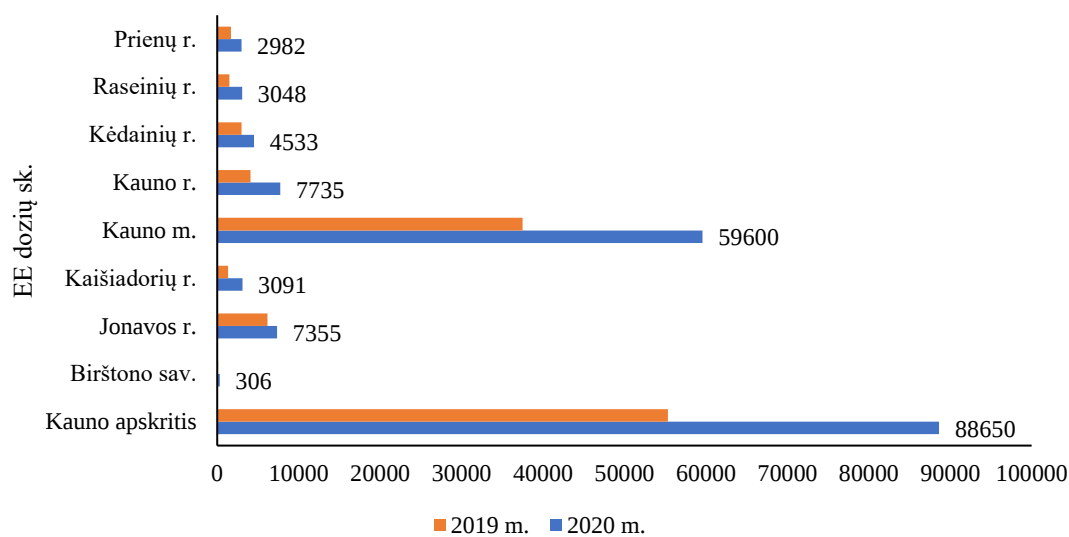
■ Darbo vietoje ■ Gamtoje ■ Gyvenamojo vietoje ■ Užsienyje ■ Nežinoma

8 pav. Užsikrėtimo EPL vieta Kauno apskrityje 2020 m.

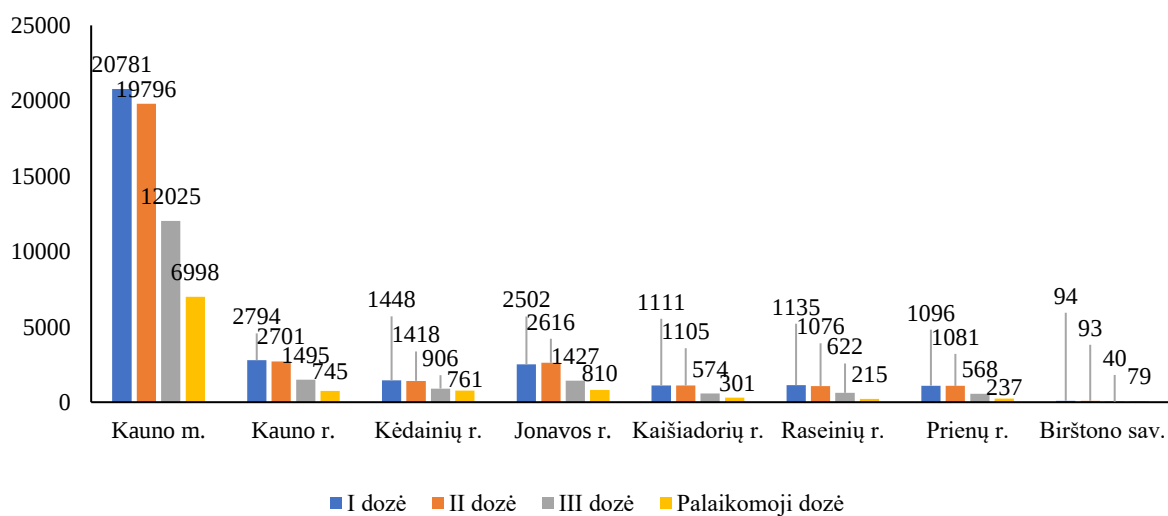
Kauno apskrities vietoves, kuriose dažniausiai užsikrečiama EPL galima rasti NVSC tinklalapyje: <https://nvsc.lrv.lt/lt/uzkreciamuju-ligu-valdymas/erkiu-pernesamos-ligos/lietuvos-vietoviu-kuriose-uzsikreciama-erkiu-platinamomis-ligomis-zemelapis>

1.5. EE imunoprofilaktika

2020 m. Kauno apskrityje buvo įskiepytos iš viso 88 650 EE vakcinų dozės, skiepėjimus pradėjo (I dozė) 30 961 gyventojai, iš jų 7 875 vaikai iki 18 m. amžiaus. 2020 m. pilnai paskiepyti ar paskiepyti palaikomąja doze buvo 27 803 asmenys, iš jų vaikai iki 18 m. – 7 771 (9, 10 pav.).

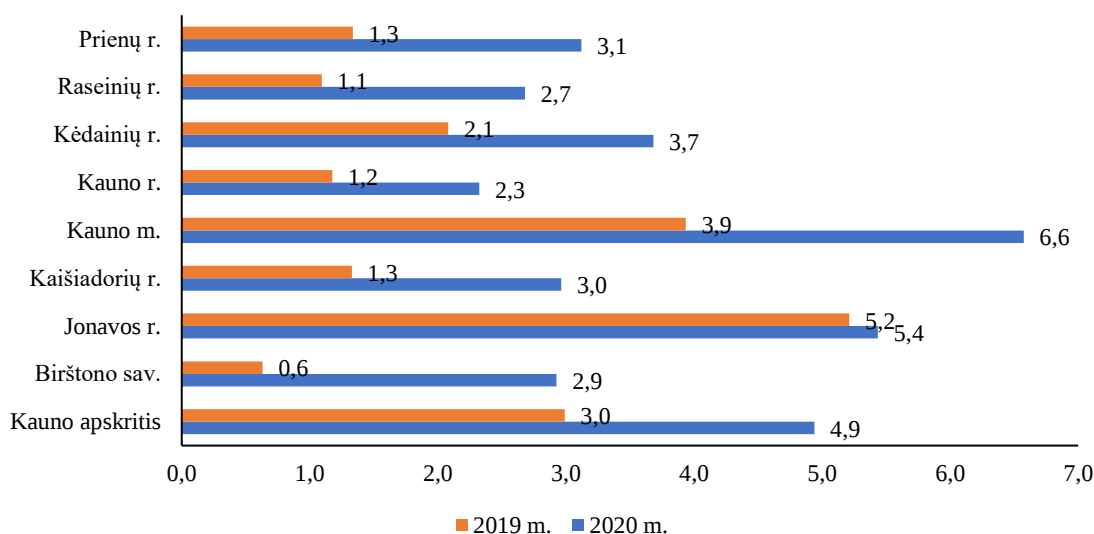

9 pav. Įskiepytų EE vakcinos dozių sk. Kauno apskrityje 2019-2020 m.

10 pav. Įskiepytų EE vakcinos dozių sk. Kauno apskrityje 2020 m.

2020 m. skiepimo EE vakcina apimtys visose Kauno apskrities teritorijose didėjo. EE skiepimo apimtys Kauno apskrityje siekė 4,9 proc. Didžiausios skiepimo apimtys nuo EE – Kauno mieste ir siekia 6,6 proc., žemiausios Birštono sav. – 2,9 proc. (11 pav.)

11 pav. EE skiepavimo apimtys (III dozė + palaikomoji dozė) Kauno apskrityje 2020 m. (proc.)

Išvados:

- 2020 m. Kauno apskrityje registruoti 134 EE atvejai ir 634 LL atvejai. 2020 m. Kauno apskrityje sergamumas erkių platinamomis ligomis sumažėjo: EE sergamumas siekė 2,38 atv./10 tūkst. gyventojų ir buvo 18,8 proc. mažesnis nei 2019 m., o LL sergamumas siekė 12,15 atv./ 10 tūkst. gyventojų ir sumažėjo 15,6 proc. lyginant su 2019 m.
- 2020 m. skiepavimo nuo erkinio encefalito apimtys Kauno apskrityje padidėjo 1,9 proc. lyginant su 2019 m. ir siekė 4,9 proc. Skiepimo nuo erkinio encefalito apimtys didėjo visose Kauno apskrities administracinėse teritorijose.

Siūlymai:

- ASPI aktyviai inicijuoti skiepimus nuo erkinio encefalito, ypač šių rizikos grupių asmenims:
 - nepriklausomai nuo amžiaus visiems, kurių bet kokia veikla susijusi su buvimu lauke;
 - nepriklausomai nuo amžiaus, visiems asmenims sergantiems lėtinėmis ligomis;
 - vyresniems nei 65 m. amžiaus asmenims.
- Kauno apskrities savivaldybių administracijoms pavaldžių įmonių, įstaigų vadovams užtikrinti, teisės aktų nustatyta tvarka, darbuotojams, užsiimantiems bet kokia veikla, susijusia su darbu gamtoje (pvz. miškininkams ir kt.), galimybę pasiskiepyti nuo erkinio encefalito darbdavio lėšomis.

Parengė:

NVSC Kauno departamento

Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus

vyriausioji specialistė Rima Gabrielaitytė